

Briuselis, 2020 09 28
COM(2020) 581 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

Muitų sąjungos kėlimo į kitą lygmenį veiksmų planas

I. Įvadas

ES muitų sąjungoje ES valstybių narių muitinės yra atsakingos už įvairių tikrinimą, atliekamą prieš išleidžiant prekes į laisvą apyvartą ES muitų teritorijoje, kuriuo siekiama tiek apsaugoti ES pajamas, tiek užtikrinti ES piliečių ir verslo saugumą bei saugą, sveikatą ir gerovę.

Pastaraisiais metais paaiškėjo, kad valstybių narių muitinės susiduria su sunkumais atlikdamos įvairias funkcijas. Nepaisant esminio ES muitų teisės aktų modernizavimo 2016 m., yra įrodymų, kad kyla įvairių problemų, pavyzdžiui, per mažos prekių vertės nustatymas siekiant išvengti muitų ir PVM¹ ir neteisėtų ar nesaugių prekių kontrabanda. Be to, nerimą kelia valstybių narių muitinio tikrinimo veiksmų disbalansas ir prekių nukreipimas į silpniausias įvežimo ir išvežimo vietas ES muitų teritorijoje siekiant išvengti aptikimo. Sparčiai besikeičiančiame pasaulyje, kuriame vis greičiau vyksta skaitmeninė transformacija ir atsiranda naujų verslo modelių, pavyzdžiui, elektroninė prekyba, muitinėms vis sunkiau įgyvendinti ES importo ir eksporto teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą. Nepaisant to, muitinės visada turi stengtis užtikrinti, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos teisėtai prekybai, nes nuo tarptautinės prekybos iš esmės priklauso ES klestėjimas. Be to, dėl intensyvaus pasirengimo Jungtinės Karalystės pasitraukimui iš ES muitų sąjungos pereinamojo laikotarpio pabaigoje labai padidėjo ES muitinių darbo krūvis. Tokiomis sąlygomis kyla didelis pavojus prarasti ES biudžeto pajamas, grėsmė ES piliečių saugai ir saugumui bei per didelės naštos teisėtai prekybai pavojus, jeigu nebus imtasi veiksmų nacionalinių muitinių veiklai stiprinti visoje ES.

Atsižvelgdama į tai, Europos Komisijos Pirmininkė Ursula von der Leyen naujosios kadencijos Komisijos politinėse gairėse, paskelbtose 2019 m. liepos 16 d.², pareiškė: „Atėjo laikas imtis veiksmų, kad į naują lygį pakylėtume muitų sąjungą, sukurdami tvirtesnę jos pagrindą, kuris leistų geriau apsaugoti mūsų piliečius ir bendrąją rinką.“ Ji teigė, kad Komisija pasiūlys „integruoto europinio požiūrio priemonių paketą muitinės rizikos valdymui sustiprinti ir veiksmingai valstybių narių vykdomai kontrolei remti“.

Šiame komunikate pateiktas veiksmų planas, kaip Komisijos Pirmininkės Ursulos von der Leyen politines gaires paversti apčiuopiama nauda Europos piliečiams, verslui ir visuomenei.

Dėl didelio COVID-19 pandemijos poveikio tapo dar svarbiau nei bet kada užtikrinti pažangų ES muitų sąjungos valdymą. Komisijos muitinės tarnybos greitai reagavo į krizę priimdamos teisės aktus, paskelbdamos gaires ir aktyviai remdamos valstybes nares bei įmones, kad visų pirma užtikrintų lankstumą vykdant skolinius įsipareigojimus muitinei, sudarytų sąlygas greitai ir operatyviai atlikti medicininių ir apsaugos priemonių muitinį įforminimą ir užkirstų kelią padirbtos ar nesaugios įrangos įvežimui į ES. Šis atsakas turėtų padėti atlikti muitinės operacijas tuo atveju, jeigu vėl išaugtų bendras COVID-19 atvejų skaičius. Tačiau krizė leido suprasti, kad dabar ypač svarbu iširti visus būdus, kaip užtikrinti, kad muitų sąjunga ir valstybių narių muitinės veiktų kuo efektyviau, išliktų lanksčios ir

¹ Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad galimi muitų ir PVM nuostoliai dėl nurodomos per mažos iš Kinijos į vieną valstybę narę importuojamų tekstilės gaminių ir avalynės vertės 2013–2016 m. buvo beveik 5,2 mlrd. EUR. Žr. Europos Audito Rūmų 2017 m. ataskaitą Nr. 19 „Importo procedūros: teisinės sistemos trūkumai ir neveiksmingas įgyvendinimas daro poveikį ES finansiniams interesams“.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_lt.pdf.

atsparios krizės metu bei geriau numatytų problemas. Tai visų pirma reiškia, kad reikia daugiau dėmesio skirti tam, kad būtų užtikrintas didesnis duomenų ir duomenų analizės prieinamumas ir naudojimas muitinės reikmėms, taip pat sukurtas tinkamas prognozavimo ir bendrų krizių valdymo priemonių rinkinys.

Dėl kai kurių siūlomų veiksmų valstybės narės turės skirti atitinkamus išteklius nacionaliniu lygmeniu ir remti ES lygmeniu finansuojamą jau pasiūlytą naują ES muitinės programą ir naują muitinės įrangos finansavimo priemonę. ES finansavimo atveju atitinkamos sumos yra nedidelės³, o potencialas – didžiulis, nes vien muitai sudaro 14 proc. visų ES biudžeto pajamų (neatsižvelgiant į grandininę poveikį valstybių narių PVM pajamoms). Maždaug 85 proc. naujai ES muitinės programai siūlomo finansavimo bus skirta muitinės elektroninių sistemų, kuriomis užtikrinama vientisa ir nuosekli struktūra, kad sklandžiai veiktų muitų sąjunga ir būtų apsaugota bendroji rinka ir ES piliečiai, veikimui, priežiūrai ir plėtojimui.

II. Bendrosios aplinkybės

ES muitų sąjunga reiškia, kad ES valstybės narės taiko bendrą muitų sistemą prekėms, importuojamoms ne iš ES muitų teritorijos, o pasienyje tarp ES valstybių narių netaikomi muitai ir nevykdomas muitinis tikrinimas. ES yra Pasaulio prekybos organizacijos narė, vykdo bendrą prekybos politiką ir veikia kaip vienas prekybos blokas sudarydama tarptautinės prekybos sandorius. Valstybių narių muitinės prižiūri visas į ES muitų teritoriją įvežamas ar iš jos išvežamas prekes, neatsižvelgiant į jų įvežimo ar išvežimo būdą.

Nuo 2016 m. veikia modernizuota muitinės veiklos taisyklių ir procedūrų teisinė sistema, o ne vėliau kaip 2025 m. pabaigoje visoje ES turėtų būti baigti elektroninių sistemų, skirtų užtikrinti, kad muitų sąjunga taptų modernia, sujungta ir visiškai elektronine aplinka, kūrimo ir naujovinio darbai.

Šiandien muitinėms tenka daugybė prekių, importuojamų į ES muitų teritoriją, priežiūros ir tikrinimo funkcijų. Jos ne tik surenka muitus ir PVM už importuojamas prekes ir, kai taikoma, akcizus, bet ir tikrina šias prekes daugeliu nefinansinių tikslų, pavyzdžiui, siekdamas užtikrinti, kad jos atitiktų ES gaminių atitikties⁴ reikalavimus, maisto, sveikatos ir aplinkos apsaugos standartus bei taisykles ir kt.

Jos taip pat tikrina, ar importuojamos prekės atitinka intelektinės nuosavybės teisių apsaugos taisykles, tikrina importuojamus narkotikų pirmtakus, kad užkirstų kelią neteisėtam jų nukreipimui narkotikams gaminti, prekybą kultūros vertybėmis ir laukiniais augalais bei gyvūnais, taip pat vežamas atliekas, kad užkirstų kelią neteisėtam eksportui ir importui, taip pat užtikrina neteisėtiems pinigų srautams į ES ar iš ES taikomų taisyklių vykdymą pagal ES kovos su pinigų plovimu teisės aktus. Kovodamos su sukčiavimu, terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, jos bendradarbiauja su teisėsaugos institucijomis, administracijomis ir agentūromis, atsakingomis už sienų ir vidaus saugumą. Be to, jos yra atsakingos už ES ir kitų šalių lengvatinių prekybos režimo susitarimų, kurių skaičius auga, administravimą ir vykdymo užtikrinimą.

³ Siūloma suma yra mažesnė nei 1 mlrd. EUR per septynerius metus.

⁴ Gaminių atitiktis reiškia, kad laikomasi ne tik juos reglamentuojančių derinamųjų teisės aktų, bet ir kitų reikalavimų, pavyzdžiui, gaminių saugos ir galimybių naudotis neįgaliesiems.

ES vidaus rinkoje, kurioje sukurta prekių judėjimo erdvė be vidaus sienų, tapo svarbiau nei bet kada anksčiau užtikrinti vienodą taisyklių taikymą prie išorės sienų prekėms, kurių judėjimas patekus į muitų teritoriją nebevaržomas. Muitinės turi derinti šį tikrinimą su tarptautinės prekybos ir pasaulinių tiekimo grandinių veikimo palengvinimu; eksportas į kitas pasaulio šalis pastaraisiais dešimtmečiais tampa vis svarbesniu Europos įmonių verslo ir europiečių darbo vietų šaltiniu⁵, o 80 proc. ES gamybos veiklai naudojamų žaliavų yra importuojama. Naujais teisės aktais dėl ES masto veiksmų ne muitų politikos srityse dažnai sukuriamos naujos muitinės funkcijos ir tikėtina, kad taip bus ir toliau. Pavyzdžiui, muitinės jau gauna prašymų rinkti duomenis ir dalytis jais su kitomis institucijomis. Kiekvieną kartą, kai muitinėms nustatomos naujos funkcijos, turi būti sukurta ir valdoma nauja elektroninė sistema, kuriai reikalingi papildomi Komisijos ir valstybių narių muitinių žmogiškieji išteklių ir finansinės išlaidos.

Atsižvelgdama į tai, 2018 m. Komisija pradėjo projektą, kuriuo siekiama padėti politikos formuotojams užtikrinti, kad ES muitinė išliktų veiksminga ilgą laiką. Šiuo novatorišku prognozavimo projektu „Muitinės ateitis ES 2040 m.“⁶ buvo siekiama bendro strateginio pagrindinių suinteresuotųjų subjektų susitarimo, kaip spręsti dabartinius ir būsimus muitinės uždavinius, ir sukurti viziją, kaip ES muitinė turėtų atrodyti 2040 m.

Šio prognozavimo projekto rezultatai leido susidaryti nuomonę apie būsimą ES muitų sąjungą, kurioje muitinės veikia visiškai integruotai, kad:

- apsaugotų visuomenę, aplinką ir ES ekonomiką veiksmingai palengvindamos teisėtą prekybą ir vykdydamos pažangią, rizika pagrįstą tiekimo grandinių priežiūrą;
- būtų iniciatyvios, sklandžiai bendradarbiautų su suinteresuotaisiais subjektais, siektų naujovių bei tvarumo ir būtų pavyzdys viso pasaulio muitinėms;
- matytųsi, jog veikia vieningai.

Siekdami įgyvendinti šią viziją, dalyviai pabrėžė priemones, pavyzdžiui, aktyvesnę duomenų gavybą ir geresnį duomenų šaltinių naudojimą; didesnę muitinės ir kitų pasienio informacinių sistemų sąveikumą; tvirtesnę muitų sąjungos valdymą; geresnę muitinės pareigūnų mokymo sistemą ir geresnį ES ir kitų šalių bendradarbiavimą daugiašaliu ir dvišaliu lygmenimis.

III. Tolesni veiksmai

Komisijos geresnio reglamentavimo pastangas atitinkantis prognozavimo projektas buvo naudingas Komisijai, nes buvo sukurta ateities ES muitinės vizija ir sustiprinti svarbūs ryšiai su plačia suinteresuotųjų subjektų bendruomene. Dabar Komisija siūlo per savo kadenciją imtis tam tikrų veiksmų, kad muitų sąjunga būtų pakelta į kitą lygmenį, siekiant atsižvelgti į prognozavimo projekto rezultatų poveikį, ES valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų konsultacijas⁷ ir poreikį padaryti keletą su muitine susijusių išvadų dėl pastarojo meto COVID-19 pandemijos. Siekiant žengti pirmąjį žingsnį įgyvendinant prognozavimo projekto metu sukurtą viziją, šie veiksmai visų pirma skirti didesniam duomenų ir duomenų analizės prieinamumui ir naudojimui muitinės reikmėms bei

⁵ Nuo 2000 m. eksportas už ES ribų per metus vidutiniškai padidėjo 6 proc. pagal vertę ir 3 proc. pagal kiekį tonomis; nuo 2010 m. į ES nepriklausančias šalis eksportuojamų prekių skaičius kasmet didėja 12 proc.

⁶ <https://blogs.ec.europa.eu/eupolicylab/?s=future+of+customs>.

⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12305-Action-Plan-on-the-Customs-Union>.

pažangiai, rizika pagrįstai tiekimo grandinių priežiūrai užtikrinti. Veiksmai yra suskirstyti į šias keturias grupes:

a) rizikos valdymas yra lemiamas muitinio tikrinimo veiksnys, atsižvelgiant į didelį muitų teritoriją įvežamų ir iš jos išvežamų prekių kiekį, kurį muitinė ne visada gali patikrinti individualiai, ir poreikį palengvinti teisėtą prekybą. Muitinės jau taiko rizikos valdymą, remdamosi ES masto bendra rizikos valdymo sistema, kurią sudaro bendrieji rizikos kriterijai⁸ ir standartai, informacijos apie riziką mainų priemonės ir atliekama elektroninė rizikos analizė. Pagrindinis principas grindžiamas dviem apsisaugojimo aspektais: i) išankstinio vertinimo ir ii) tikrinimo, kada ir kur reikia, prieš išleidžiant prekes į laisvą apyvartą ES muitų teritorijoje arba po to. Vis dėlto nerimą kelia tai, kad ne visose valstybėse narėse rizikos valdymo sistema įgyvendinama vienodai. Be to, valstybių narių rizikos vertinimo sistemos gali neapimti svarbios informacijos todėl, kad informacija nėra renkama ar ja tarpusavyje nesidalija valstybės narės, arba todėl, kad valstybės narės neturi Sąjungos lygmens palyginamųjų duomenų, kurie joms leistų suprasti jų nacionalinius duomenis. Duomenų analizė ES lygmeniu reikalinga siekiant paskatinti geriau ir intensyviau naudotis duomenimis iš visų šaltinių, įskaitant tarptautinį muitinių bendradarbiavimą, ir palengvinti rizikos valdymo, muitinio tikrinimo ir kovos su sukčiavimu veiksmų tarpusavio sąsajas;

b) elektroninės prekybos valdymas. Elektroninė prekyba turi būti vertinama palankiai, nes ji naudinga verslui, visų pirma MVI, ir vartotojams, o šios veiklos palengvinimas yra bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos pamatas. Tačiau mokesčių administratoriams ir muitinėms kyla didelių sunkumų užtikrinant internetu įsigyjamų prekių atitiktį mokesčių ir muitų reikalavimams. Muitinės yra papildomai įpareigosios tikrinti prekes įvairiais jau aprašytais nefinansiniais tikslais, įskaitant ES saugos, saugumo, intelektinės nuosavybės teisių ir kitus standartus. Dokumentų dėl e. prekybos taikomo PVM rinkiniu⁹, priimtu 2017 m. gruodžio 5 d. ir numatytu įgyvendinti nuo 2021 m. liepos 1 d., siekiama kovoti su sukčiavimu PVM srityje ir užtikrinti vienodas sąlygas ES įmonėms, kartu palengvinant tarpvalstybinę prekybą. Muitų teisės aktai ir IT sistemos yra pritaikomi atsižvelgiant į šias naujas PVM taisykles. Nuo 2021 m. kovo 15 d. nauji pašto paslaugų teikėjų įpareigojimai pranešti padės užtikrinti elektroninės prekybos importo saugą ir saugumą. Tačiau, norint užtikrinti, kad muitinės galėtų veiksmingai tikrinti šį importą, reikia papildomų veiksmų, įskaitant tarptautinį bendradarbiavimą;

c) skatinimas laikytis reikalavimų. Gerinti ir lengvinti reikalavimų laikymąsi yra ypač svarbu tam, kad būtų galima atlaisvinti muitinės išteklių ir jie galėtų skirti dėmesį įtartinam prekių gabenimui. Jau yra sukurta ir plačiai taikoma lengvatų patikimiems verslininkams teikimo už ES muitų teisės aktuose nustatytų kriterijų laikymąsi sistema, tačiau ji turi būti geriau valdoma, kad būtų užkirstas kelias piktnaudžiavimui. Kartu reikia toliau stengtis sudaryti palankesnes sąlygas reikalavimus vykdantiems mažos rizikos verslininkams, visų pirma užtikrinti, kad muitų teisės aktuose numatytų muitinės procedūrų supaprastinimas iš tikrųjų veiktų praktiškai. Kitas svarbus atitikties reikalavimams elementas yra tolesnis bendradarbiavimo su pagrindiniais tarptautiniais partneriais plėtojimas dvišaliu ir daugiašaliu

⁸ Prieinama tik valstybių narių rizikos valdymo ekspertams.

⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/modernising-vat-cross-border-ecommerce_en.

lygmenimis, stebint galiojančių ES lengvatinių susitarimų su trečiosiomis šalimis įgyvendinimą ir užtikrinant juose nustatytą taisyklių laikymąsi;

d) vieninga muitinė. Nors valstybės narės jau bendradarbiauja tarpusavyje daugelyje sričių, muitinės turi plačiau ir veiksmingiau bendradarbiauti teminiu ar geografiniu pagrindu, kad būtų užtikrintas pagrindinių muitinės prioritetų įgyvendinimas. Taip pat turi būti pagerintas muitinių ir kitų nacionalinių institucijų bendradarbiavimas, o ES turi veikti vieningai muitų srityje tarptautiniu lygmeniu. Būtina pašalinti valstybių narių muitinio tikrinimo netolygumus, visų pirma užtikrinti, kad visos valstybės narės turėtų pakankamą kiekį parengtų žmogiškųjų išteklių bei šiuolaikišką ir patikimą muitinio tikrinimo įrangą. Taip pat turi būti užtikrintas muitinio tikrinimo prie išorės sienų rezultatų lygiavertiškumas – tam reikia tiksliai įvertinti muitinės veiklos ir užduočių atlikimo efektyvumą. Visų pirma, būtina spręsti svarbesnius klausimus, pavyzdžiui, kaip valdyti tokias krizes kaip neseniai kilusi COVID-19 pandemija; kaip valdyti muitinės elektroninių sistemų išlaidas; kaip užtikrinti, kad muitinės priemonės, mokymai ir metodai bei organizacinės struktūros būtų pakankami ir tinkami, ir kaip užtikrinti muitinės funkcijų matomumą visuomenėje ir pritraukti talentingų bei motyvuotų žmonių dirbti muitinėje.

Kitame skyriuje Komisija skelbia keletą veiksmų, suskirstytų į šias keturias pagrindines grupes. Preliminarus kai kurių veiksmų vykdymas jau pradėtas, tačiau veiksmus reikia įvardyti dėl jų svarbos planuojant pakelti muitų sąjungą į kitą lygmenį. Komisija remia šių veiksmų įgyvendinimą, kad muitų sąjunga būtų pakelta į kitą lygmenį, pasitelkdama techninės paramos programas. Toliau nurodytais veiksmais neužkertama galimybė, kad muitinių bus prašoma įgyvendinti papildomą ES politiką prie ES sienų, jei bus turima žmogiškųjų ir finansinių išteklių, atliktas politikos ir IT poveikio vertinimas bei tinkamas planavimas.

IV. Veiksmai

a) Veiksmingesnis muitinės rizikos valdymas, kad būtų galima atlikti veiksmingesnį tikrinimą

1) ES bendri analizės pajėgumai (BAP)

Iš diskusijų dėl muitinio tikrinimo paaiškėjo, kad muitinėms būtų labai naudinga turėti daugiau duomenų ir atlikti geresnę duomenų analizę įvairioms muitinės reikmėms. Geresnė duomenų analizė padėtų valdyti riziką, atlikti muitinį įforminimą ir tikrinimą po prekių išleidimo, taip pat kovoti su sukčiavimu. Ilgainiui tendencijų ir modelių stebėjimas atliekant duomenų analizę galėtų padėti, pavyzdžiui, Komisijai ir muitinėms nustatyti trūkumus ir silpnąsias vietas bei priimti labiau pagrįstus politinius sprendimus.

Įvairiose ES ir valstybių narių duomenų bazėse ir duomenų platformose yra daugybė duomenų, kurie tam tikru mastu jau naudojami rizikos valdymo tikslams, taip pat atsiranda vis daugiau naujų ES lygmens darbui tinkamų duomenų, nes pradeda veikti naujos Sąjungos muitinės kodekso (SMK) elektroninės sistemos ir atliekamas naujovinis. Tačiau šie gausūs duomenys niekada nebuvo tinkamai susieti ar panaudoti, o muitinėms ir Komisijai reikia geresnės prieigos prie šių duomenų, taip pat kovai su sukčiavimu.

Todėl Komisija siūlo savo tarnybose pradėti įgyvendinti ES „Bendrų analizės pajėgumų“ iniciatyvą, kuria būtų siekiama palengvinti duomenų rinkimą ir geriau naudoti duomenis iš muitinės ir ne muitinės šaltinių, ir numatyti priemones, padėsiančias geriau dalytis duomenimis ir juos susieti. Darbas bus atliekamas glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir su jomis bus dalijamasi darbo rezultatais, papildant pačių valstybių narių informaciją ir priemones. Duomenų analizės rezultatus taip pat bus galima naudoti kovos su sukčiavimu ir vykdymo užtikrinimo veiksams, be kita ko, su tradicinių nuosavų išteklių praradimo prevencija susijusiais tikslais.

Bendros analizės iniciatyvos išeities taškas bus rizikos valdymo gerinimas, o pagal dabartinę rizikos valdymo strategiją pirmenybė bus teikiama geresnei Sąjungos finansinių interesų apsaugai ir didesniai ES ir jos piliečių saugumui ir saugai užtikrinti. Naudodamos tuos rezultatus, muitinės galės nustatyti rizikingus prekybos srautus, įskaitant krizinėse situacijose. Todėl jos galės vykdyti tikslingesnę, efektyvesnę ir ekonomiškesnę tikrinimą ir optimizuoti ribotų išteklių panaudojimą, o tai turėtų atspindėti geresni muitų sąjungos veiklos rodiklių rezultatai (žr. toliau).

Atsižvelgiant į tai, darbas pirmiausia bus sutelktas į duomenų, kurie jau yra ES muitinės priežiūros importo ir eksporto duomenų bazėje, naudojimą, siekiant analizuoti prekybos srautus. Priežiūros duomenų analizė taip pat padės užtikrinti teisingą ir vienodą Sąjungos muitų tarifo įgyvendinimą valstybių narių muitinio įforminimo sistemose.

Naujoji muitinės importo kontrolės elektroninė sistema (ICS2), kuria siekiama nustatyti saugos ir saugumo grėsmes iki atvykimo į ES, bus diegiama trimis etapais nuo 2021 iki 2024 m. ir suteiks papildomų duomenų ir duomenų analizės galimybių. Bandomasis darbas tiriant tuos ICS2 bendrus analizės pajėgumus bus pradėtas 2020 m., o Muitų politikos grupės bus paprašyta pritarti ICS2 analizės priemonei 2020 m. gruodžio mėn.

Vėliau, priklausomai nuo turimų išteklių, Komisijos tarnybos išplės savo duomenų analizės darbo apimtį, svarstydamas, ar ir kaip duomenys iš papildomų šaltinių galėtų papildyti BAP analizę. Tuo tikslu, be kita ko, galėtų būti derinami muitinės priežiūros sistemos duomenys ir duomenys apie intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus, įtraukti į kovos su klastojimu ir piratavimu sistemą COPIS, naudojami kovos su sukčiavimu informacinės sistemos (AFIS) duomenys ir išnaudojami nauji duomenų šaltiniai, įskaitant duomenis, kurie galėtų būti renkami vykdant keletą iš šiame komunikate toliau aprašytų veiksmų (PVM mokėjimų, interneto platformų, muitų sąjungos veiklos rezultatų, Sąjungos muitinės kodekso elektroninių sistemų ir kiti duomenys). Ilgainiui, jeigu įmanoma, BAP analizė taip pat galėtų apimti dirbtinį intelektą ir (arba) mašinų mokymąsi.

Analizės rezultatams bus sukurti tinkami valdymo sprendimai ir bus atsižvelgiama į duomenų apsaugos bei konfidencialumo klausimus. Vidutinės trukmės laikotarpiu, esant būtinybei ir įvertinus poveikį, ES duomenų saugojimo ir tvarkymo architektūra galėtų būti plėtojama esamose struktūrose arba įkuriant naują agentūrą (taip pat žr. toliau).

2020–2024 m. veiksmai

- **Nuo 2020 m.** tęsiamas ES elektroninės priežiūros sistemos priemonių kūrimas siekiant panaudoti išsamų jos importo ir eksporto duomenų rinkinį, kad būtų galima išaiškinti tendencijas, turinčias įtakos Sąjungos finansiniams interesams. Siūlomai ICS2 analizės priemonei valstybės narės turėtų pritarti gruodžio mėn.
- **Nuo 2021 m. pabaigos** Komisijos tarnybos naudos priežiūros duomenų analizę, siekdamas prisidėti prie teisingo ir vienodo Sąjungos muitų tarifo įgyvendinimo.

- **Iki 2023 m. pabaigos**, įvykdžius numatomą priežiūros duomenų rinkinio išplėtimą apimant papildomus duomenų elementus ir priklausomai nuo turimų išteklių, Komisijos tarnybos išplės analizę ir tos sistemos duomenis derins su kitų sistemų duomenimis apie, pavyzdžiui, suklastotų prekių konfiskavimą (COPIS), kovos su sukčiavimu informacija (AFIS), PVM mokėjimų, interneto platformų, muitų sąjungos veiklos rezultatų ir Sąjungos muitinės kodekso elektroninių sistemų duomenimis. Be to, sukūrus ICS2 analizės priemonę ir užbaigus du iš trijų ICS2 diegimo etapų, Komisija ir valstybės narės pradės pašto, skubių siuntų ir krovinių oro vežėjų išankstinių pakrovimo ir atvykimo duomenų analizę.
- **Iki 2024 m. pabaigos**, užbaigus paskutinį ICS2 diegimo etapą, Komisija ir valstybės narės atliks visų jūrų, kelių ir oro transporto bendrovių ir logistikos paslaugų teikėjų pateiktų išankstinių pakrovimo ir atvykimo duomenų analizę.

2) *Peržiūrėta rizikos valdymo strategija*

Komisija planuoja pertvarkyti ir sustiprinti dabartinę rizikos valdymo sistemą, kad būtų užtikrintas dar geresnis atsakomasis ir sistemingesnis požiūris į rizikos valdymą. Pagrindinis dėmesys valdant riziką skiriamas saugumo, saugos ir finansinei rizikai. Komisija nori sustiprinti sistemą, pasinaudodama siūlomais naujais bendrais analizės pajėgumais. Be to, ji nori sukurti patikimą ir veiksmingą valdymo sistemą, skirtą finansinei rizikai mažinti įgyvendinant 2018 m. Komisijos sprendimą dėl finansinės rizikos kriterijų¹⁰.

Kad apsaugotų ES vidaus rinką ir jos piliečius, Komisija taip pat sieks sustiprinti dabartinį įvairių nefinansinės rizikos, kurią turi tikrinti muitinės, kaip aprašyta pirmiau, valdymo procesą. Šiuo atžvilgiu naujos muitinių bendradarbiavimo ir rizikos nustatymo realiuoju laiku priemonės, įdiegsimos naudojantis Muitinės importo kontrolės elektronine sistema (ICS2), turėtų labai padėti muitinėms valdyti saugumo ir saugos riziką iki prekių atvykimo, nes muitinės turės galimybę dirbti kartu realiuoju laiku, sutelkdamos dėmesį į rizikingas siuntas dar iki jų pakrovimo trečiosiose šalyse. Taip pat reikia tobulinti rizikos, galinčios kilti įvežus prekes į ES muitų teritoriją, nustatymo ir valdymo procesus. Galiausiai naująją rizikos valdymo sistema bus siekiama spręsti naujus uždavinius, pavyzdžiui, atsirandančius dėl didėjančių prekių iš elektroninių parduotuvių srautų į muitų teritoriją.

2021 m. veiksmai

- **2021 m. II ketv.** bus priimtas Komisijos komunikatas dėl naujos rizikos valdymo strategijos (siekiant pasinaudoti bendru analizės darbu, plėtoti finansinės rizikos valdymą, stiprinti nefinansinės rizikos valdymą ir spręsti spartaus elektroninės prekybos augimo keliamus uždavinius).

b) Elektroninės prekybos valdymas

3) *PVM duomenų naudojimas muitinės reikmėms*

Kaip nurodyta Sąžiningo ir supaprastinto apmokestinimo veiksmų plane, kuriuo remiama ekonomikos atgaivinimo strategija,¹¹ Komisija ketina išnagrinėti galimybę kovos su mokesčiniu sukčiavimu tinkle

¹⁰ C(2018) 3293 (prieiga suteikiama tik valstybių narių rizikos valdymo ekspertams).

¹¹ COM(2020) 312, 2020 7 15.

„Eurofisc“¹² sukurti ES mokesčių informacijos centrą, skirtą ne tik PVM administratoriams, bet ir muitinei ir kovos su sukčiavimu tarnyboms, ir suteikti galimybę muitinėms prie to tinklo prisijungti tiesiogiai. Kai kurie šių tarnybų tarpusavio mainai jau vyksta¹³, tačiau juos reikia supaprastinti ir sustruktūrinti, sukuriant muitinėms tiesioginę prieigą prie mokesčių informacijos.

Be to, Komisija siekia užtikrinti, kad muitinės galėtų PVM tikslais pasinaudoti mokėjimo duomenimis, kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjai įpareigoti teikti pagal naujus mokėjimo duomenų teikimo įpareigojimus¹⁴, įsigaliosiančius 2024 m. sausio 1 d. Pagal šiuos mokėjimo duomenis bus galima nustatyti tų mokėjimų gavėjų tapatybę, bus gaunama informacija apie mokėjimų sumas ir datas bei mokėjimo ir (arba) mokėtojo kilmės valstybę narę. Galimybė susipažinti su šiais duomenimis padėtų muitinėms atsekti prekes iki jų šaltinio ir taip visų pirma nustatyti nurodytą per mažą importuojamų prekių vertę. Tokia galimybė taip pat turėtų užtikrinti didesnę muitinių ir mokesčių administratorių sinergiją, o ji sustiprintų pastangas kovoti su sukčiavimu.

2020–2024 m. veiksmai

- Iki **2022 m.** sukurti tiesioginę prieigą muitinėms prie „Eurofisc“ mokesčių informacijos centro¹⁵.
- Nuo **2020 m. III ketv.** Komisija vertins galimas priemones, užtikrinančias muitinių prieigą prie PVM mokėjimo duomenų, ir, atsižvelgdama į šį vertinimą, iki **2024 m. sausio 1 d.** pasiūlys galutinį sprendimą.

4) Dar kartą apsvaistyti elektroninės prekybos dalyvių, ypač platformų, funkcijas ir pareigas

2017 m. gruodžio 5 d. priimtu ir nuo 2021 m. liepos 1 d. įgyvendinsimu dokumentų dėl e. prekybos taikomo PVM rinkiniu panaikinta dabartinė 10/22 EUR vertės riba, kurios neviršijančios importuojamos prekės neapmokestinamos PVM. Tai reiškia, kad nuo dokumentų rinkinio įsigaliojimo dienos muitinės turės apmokestinti PVM visas prekes, kai jos bus įvežamos į ES, nebent pardavėjas jau bus surinkęs PVM pirkimo metu pagal vieno langelio principu veikiančią importo (IOSS) sistemą. Nuo tos pačios dienos elektroninės prekyvietės (toliau – platformos) taip pat bus įpareigosotos saugoti tam tikrą informaciją PVM tikslais ir ją pateikti mokesčių administratoriaus prašymu.

Remdamasi šiais mokesčių ataskaitų teikimo reikalavimais, Komisija ištirs, kaip nustatyti įpareigojimus platformoms teikti muitinės ataskaitas, kad būtų galima spręsti su elektronine prekyba susijusius uždavinius. Nors platformos paprastai nėra susijusios su internetu įsigytų prekių muitinio įforminimo organizavimu, jos turi ir galėtų dalytis duomenimis, iš kurių būtų matyti visos pardavimo grandinės – nuo pradinio pardavėjo per sandorio vertę iki galutinio pirkėjo. Šie duomenys papildytų muitinės deklaracijose pateiktą informaciją ir galėtų sustiprinti muitinės ir mokesčių administratorių veiksmus kovojant su nesąžininga veikla, pavyzdžiui, per mažos prekių vertės nustatymu, klaidingu

¹² „Eurofisc“ yra sparčių valstybių narių tikslinės informacijos apie tarpvalstybinį mokesčių sukčiavimą mainų, jos tvarkymo bei analizės ir tolesnių veiksmų koordinavimo tinklas.

¹³ Šie mainai, pavyzdžiui, vyko Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykėje platformoje (EMPACT). Pagal tą sistemą vyko ES mokesčių administratorių (per tinklą „Eurofisc“), muitinės administracijų, Europolo ir OLAF praktinis ir operatyvinis bendradarbiavimas sukčiavimo PVM srityje nustatymo ir prevencijos srityje.

¹⁴ 2020 m. vasario 18 d. Tarybos direktyva (ES) 2020/284 (OL L 62, 2020 3 2, p. 7) ir 2020 m. vasario 18 d. Tarybos reglamentas (ES) 2020/283 (OL L 62, 2020 3 2, p. 1).

¹⁵ Žr. Sąžiningo ir supaprastinto apmokestinimo veiksmų plano, kuriuo remiama ekonomikos atgaivinimo strategija, 9 veiksmą (10 išnaša).

prekių aprašymu ir melagingu kilmės deklaravimu, sukčiavimu PVM ir muitų srityje, ir su įvairia nefinansine rizika. Platformų teikiami duomenys taip pat būtų naudingi prekybai, nes būtų galima nustatyti ir greičiau įforminti išleidimui mažos rizikos siuntas, kurių vertė nesiekia maito mokesčio netaikymo ribos, kai PVM jau yra sumokėtas pagal IOSS sistemą. Komisija taip pat išnagrinės elektroninės prekybos poveikį muitų surinkimui ir vienodų sąlygų ES veiklos vykdytojams sudarymui. Ji aiškinsis muitų rinkimo tvarką pagal naująjį PVM surinkimo metodą.

2021–2023 m. veiksmai

- Atlikus bandomuosius darbus ir atsižvelgiant į poveikio vertinimo rezultatus, teisinis SMK dokumentų rinkinio pakeitimas, kuriuo platformoms nustatomas įpareigojimas teikti muitinės ataskaitas, numatomas **2023 m. I ketv.**
- Elektroninės prekybos poveikio muitų surinkimui ir vienodų sąlygų ES veiklos vykdytojams sudarymui analizė bus pradėta **2021 m.**

c) Reikalavimų laikymosi gerinimas ir lengvinimas

5) Įgaliotųjų ekonominės veiklos vykdytojų programos stiprinimas

Nuo 2008 m. įgyvendinama ES įgaliotųjų ekonominės veiklos vykdytojų (AEO) programa siekiama sustiprinti tarptautinių tiekimo grandinių saugumą ir palengvinti teisėtą prekybą. Taip verslininkams suteikiama galimybė pasinaudoti įvairiais supaprastintais muitinės formalumais, jeigu jie mainais imasi griežtesnių priemonių atitikčiai ir bendradarbiavimui su muitine užtikrinti. Komisija parengė išsamią strategiją ir metodiką, skirtą patikimam programos įgyvendinimui pagerinti, įskaitant sąsają su muitinės rizikos valdymu stiprinimą ir verslininkų supratimo apie programą gerinimą.

Atsižvelgdama į apsilankymų informacijos rinkimo tikslu valstybėse narėse rezultatus, Komisija apsvarstys galimybę priimti teisės aktus, kuriais valstybėms narėms būtų nustatyti tikslesni įpareigojimai stebėti įgaliotuosius ekonominės veiklos vykdytojus, siekiant užtikrinti, kad jie ir toliau atitiktų AEO kriterijus. Komisija atskirai atnaujins AEO gaires, skirtas padėti valstybėms narėms ir ekonominės veiklos vykdytojams taikyti AEO programą.

2021 m. veiksmai

- Pasiūlymą dėl teisės akto, siekiant nustatyti tikslesnius stebėsenos įpareigojimus (jeigu reikia), numatoma pateikti **2021 m. II–III ketv.**
- AEO gairių atnaujinimas numatomas **2021 m. II–III ketv.**

6) Sukurti ir įdiegti ES muitinės vieno langelio aplinką

Komisija rengia pasiūlymą dėl ES muitinės vieno langelio aplinkos, kuria būtų suteiktos geresnės kontrolės galimybės ir palengvinta prekyba.

Įmonėms būtų naudinga, jeigu visus pasienio formalumus – muitinės ir kitais tikslais, pavyzdžiui, sveikatos, aplinkos, gaminių ir maisto saugos ir saugumo – jos galėtų atlikti vienu elektroniniu veiksniu ir pasienyje galėtų greičiau įforminti importuojamas ir eksportuojamas prekes. Ši priemonė suteiktų galimybę valdžios institucijoms bendradarbiauti tvarkant informaciją, ja dalijantis ir keičiantis ir geriau įvertinti riziką. Devyniose valstybėse narėse jau vykdomas bandomasis projektas,

kuriame dalyvauja muitinės ir valdžios institucijos partnerės, atsakingos už žemės ūkio maisto produktų grandinę, medienos importą ir fitosanitarinius formalumus¹⁶.

2020 m. veiksmai

- Pasiūlymą dėl teisės akto dėl muitinės vieno langelio aplinkos numatoma pateikti iki **2020 m. IV ketv.**

7) *Sąjungos muitinės kodekso vertinimas*

Nuo 2016 m. taikoma modernizuota muitinės veiklos taisyklių ir procedūrų teisinė sistema – Sąjungos muitinės kodeksas (SMK). Daugiau nei pusė iš septyniolikos SMK elektroninių sistemų, sukurtų tam, kad muitų sąjunga taptų šiuolaikiška, visiškai elektronine aplinka, jau veikia, o likusios sistemos bus baigtos diegti vėliausiai iki 2025 m. pabaigos. Iki 2021 m. pabaigos Komisija atliks tarpinį vertinimą, kad nustatytų, ar Sąjungos muitinės kodeksas ir iki tos dienos užbaigtos elektroninės sistemos vis dar atitinka paskirtį, atsižvelgiant į siekį užtikrinti modernizuotus, racionalizuotus ir supaprastintus pagalbos teikimo reikalavimus vykdančioms verslininkams ir muitinėms procesus. Vertinimo rezultatai padės priimti sprendimus, ar Kodeksas ir jo įgyvendinimo bei deleguotieji aktai turėtų būti peržiūrėti. Komisija visų pirma svarstys, ar Kodeksas yra pakankamai lankstus, kad muitinės formalumus būtų galima tvarkyti per krizes, pavyzdžiui, COVID-19, ir taikant naujus verslo modelius, pavyzdžiui, vykdančią elektroninę prekybą.

2021 m. veiksmai

- Tarpinį Sąjungos muitinės kodekso vertinimą numatoma atlikti **2021 m. IV ketv.**

8) *Bendra muitinės sankcijų sistema*

Nors muitų teisės aktai yra suderinti, jų vykdymo užtikrinimas skiriasi, nes tai yra valstybių narių nacionalinių institucijų užduotis. Dėl bendros pažeidimų ir sankcijų sistemos nebuvimo sukuriama teisinis netikrumas įmonėms ir gali būti iškraipoma konkurencija vidaus rinkoje. Tai visų pirma reiškia, kad esama silpnų vietų renkant pajamas ir politikos įgyvendinimo trūkumų. Pagal Pasaulio prekybos organizacijos taisykles ES yra įpareigota užtikrinti vienodą muitų teisės aktų taikymą, įskaitant sankcijas už juose nustatytų reikalavimų nesilaikymą.

Dėl 2013 m. Komisijos pasiūlymo dėl Sąjungos muitų teisės pažeidimų ir sankcijų teisinės sistemos¹⁷ susitarta nebuvo, todėl Komisija pasiūlys kitą požiūrį.

Komisija, remiama projekto grupei priklausančių valstybių narių, siūlo parengti atnaujintą išsamią kiekvienos valstybės narės atskiros nuobaudų sistemos ataskaitą pagal Sąjungos muitinės kodekso 42 straipsnį. Remdamasi ta ataskaita, Komisija parengs gaires, kaip tokioms nacionalinėms sistemoms taikyti 42 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, tai yra, kad sankcijos būtų „veiksmingos,

¹⁶ Airijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Estijoje, Kipre, Latvijoje, Lenkijoje, Portugalijoje ir Slovėnijoje.

¹⁷ COM(2013) 884 *final*, 2013 12 13.

proporcingos ir atgrasančios“. Užbaigus šį darbą ir atėjus laikui, gali būti pateiktas kitas pasiūlymas dėl teisės akto, kuriuo bus pakeistas 2013 m. pasiūlymas.

2020–2022 m. veiksmai

- Nacionalinių sankcijų režimams taikytinų kriterijų gaires numatoma parengti **2021 m. IV ketv.**
- Remdamasi su gairėmis susijusia patirtimi, Komisija svarstys, ar būtina siūlyti teisės aktus dėl sankcijų už reikalavimų nesilaikymą, – tai numatoma atlikti **2022 m.**

9) Teisinė kovos su sukčiavimu muitų srityje sistema

Sajungos lygmeniu Reglamentas (EB) Nr. 515/97¹⁸ yra pagrindinė kovos su sukčiavimu muitų srityje teisinė priemonė, užtikrinanti valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimą ir informacijos mainus. Šiuo metu Komisija atlieka išsamų šio reglamento vertinimą, kurio pagrindinis tikslas – įvertinti, ar reglamentas vis dar tinkamas ir aktualus sprendžiant problemas, kylančias dėl naujų sukčiavimo muitų srityje modelių. Remdamasi šio vertinimo rezultatais, Komisija nuspręs, ar reikia persvarstyti reglamentą.

2020–2021 m. veiksmai

- Iki **2020 m. IV ketv.** parengti Reglamento (EB) Nr. 515/97 vertinimo ataskaitą.
- **2021 m. I ketv.** įvertinti poreikį atnaujinti Reglamentą (EB) Nr. 515/97, siekiant spręsti šiuolaikines sukčiavimo muitų srityje problemas.

10) Muitinių dalyvavimas apsaugant bendrąją rinką nuo reikalavimų neatitinkančių ir nesaugių produktų importo

Naujas reglamentas¹⁹ dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties bus pradėtas taikyti 2021 m. ir juo bus suteikta galimybė veiksmingiau tikrinti į ES įvežamus produktus. COVID-19 krizė dar kartą išryškino neteisėtų produktų keliamą grėsmę, nes į valstybes nares buvo įvežta daugybė pavojingų, reikalavimų neatitinkančių ar padirbtų apsaugos priemonių, išsiųstų iš trečiųjų šalių. Komisija priims įgyvendinimo teisės aktus, kuriais bus siekiama padidinti muitinės įsikišimo ir bendradarbiavimo veiksmingumą, be kita ko, pasitelkus sustiprintą rizikos valdymo sistemą, ir sukurs naują muitinių ir rinkos priežiūros sistemų sąsają ES lygmeniu, kad būtų lengviau keistis informacija.

2021–2025 m. veiksmai

- Nuo **2021 m.** Komisija priims rinkos priežiūros reglamento įgyvendinimo aktus, kuriais bus siekiama spręsti su muitine susijusius aspektus.
- Iki **2025 m.** Komisija sukurs naują Europos rinkos priežiūros informacinės ryšių sistemos (ICSMS) ir ES muitinės vieno langelio aplinkos ES lygmens sąsają.

11) Stebėti lengvatinių susitarimų veikimą

¹⁸ 1997 m. kovo 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 515/97 dėl valstybių narių administracinių institucijų tarpusavio pagalbos ir dėl pastarųjų bei Komisijos bendradarbiavimo, siekiant užtikrinti teisingą muitinės ir žemės ūkio teisės aktų taikymą (OL L 082, 1997 3 22, p. 1) su pakeitimais.

¹⁹ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1–44).

ES lengvatiniai prekybos susitarimai su kitomis šalimis yra būtini, nes jie padeda ES gamintojams ir eksportuotojams patekti į išorės rinkas, tačiau jie gali skatinti apeiti prekybos reikalavimus, nesilaikant lengvatinės kilmės taisyklių. Komisija toliau stebės, kaip įgyvendinamos lengvatinės kilmės taisyklės ir procedūros, ir išplės savo stebėsenos veiklos sritį, įtraukdama laisvosios prekybos susitarimus, kad apimtų importą iš pagrindinių šalių partnerių ir ES eksporto interesus. Šia stebėseną bus siekiama nustatyti sritis, kuriose taisyklės būtų galima patobulinti ir atnaujinti. Be to, Komisija pagerins turimas priemones stiprindama bendradarbiavimą su visais dalyviais, visų pirma lengvatas gaunančių šalių valdžios institucijomis ir eksportuotojais, kartu apsvaistydama, kaip šiuo atžvilgiu geriausia įgyvendinti įsipareigojimus. Priemonės apims geresnę prieigą prie informacijos, išsamias rekomendacijas, techninę pagalbą ir mokymą.

Jomis bus visų pirma siekiama apsaugoti ES nuosavus išteklius užtikrinant, kad lengvatos būtų taikomos tik tiems produktams, kuriems jos skirtos iš tikrųjų, kartu užtikrinant palankesnes sąlygas ES produktams patekti į šalių partnerių rinkas.

Veiksmai nuo 2021 m.

- **Nuo 2021 m.** Komisijos tarnybos išplės lengvatinės kilmės taisyklių ir procedūrų taikymo stebėseną, įtraukdamos laisvosios prekybos susitarimus, ir sieks su atitinkamomis šalimis išspręsti klausimus, kylančius dėl šių taisyklių ir procedūrų įgyvendinimo silpnųjų vietų ir trūkumų.
- Akivaizdaus galiojančių kilmės taisyklių ir procedūrų pažeidimo atveju Komisija pradės diskusijas su atitinkama šalimi ir pasitelks mechanizmus, numatytus atitinkame lengvatiniame susitarime, kad būtų atkurta atitiktis ir apsaugoti ES finansiniai interesai.

12) Analizuoti ir prireikus stiprinti Sąjungos tarptautines sistemas, skirtas bendradarbiauti muitų klausimais su svarbiais prekybos partneriais, ypač Kinija

Komisija analizuos ir prireikus stiprins Sąjungos tarptautines sistemas, skirtas bendradarbiauti ir teikti savitarpio administracinę pagalbą muitų klausimais dirbant su svarbiais prekybos partneriais ir daugiašaliuose forumuose. Bendradarbiavimo su Kinija ir savitarpio administracinės pagalbos gerinimas yra pagrindinis prioritetas, atsižvelgiant į mūsų dvišalės prekybos mastą ir ypač į eksponentinį elektroninės prekybos siuntų augimą.

Kitas Komisijos prioritetas bus apsvaistyti bendradarbiavimo su kitais prekybos partneriais plėtojimą arba stiprinimą, atsižvelgiant į įvairius kriterijus, pavyzdžiui, narystės ES perspektyvą, geografinį artumą ir kaimynystę, tranzito kelius ir ES prekybos interesus. Šis bendradarbiavimas prireikus apims tokių iniciatyvų kaip elektroninio keitimosi muitinės dokumentais palengvinimas, internetu parduodamų gaminių saugos veiksmų plano įgyvendinimas, parama rizikai valdyti ir tiekimo grandinių saugumui užtikrinti (pavyzdžiui, muitinių vykdomi informacijos mainai, įgaliojimų ekonominės veiklos vykdytojų ir muitinio tikrinimo savitarpio pripažinimas) plėtojimą. Darbas gali apimti galiojančių dvišalių susitarimų peržiūrą siekiant sustiprinti vykdymo užtikrinimo elementus.

Galiausiai, tvirtesnis muitinių bendradarbiavimas taip pat galėtų būti naudingas šalims partnerėms, nes būtų sudarytos palankesnės sąlygos šiose šalyse geriau sutelkti vidaus išteklius.

2020–2021 m. veiksmai

- Kinija. Iki **2020 m. pabaigos** ES turi susitarti su Kinija dėl naujos 2021–2024 m. Muitinių bendradarbiavimo strateginės programos. Tuo pat metu Komisija atlieka dabartinio muitinių bendradarbiavimo ir savitarpio administracinės pagalbos susitarimo su Kinija vertinimą, siekdama nustatyti, ar siekti derybinių nurodymų dėl susitarimo peržiūros.
- 2020 m. pabaigoje Komisija pradės išsamią Sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo ir savitarpio administracinio bendradarbiavimo muitų klausimais sistemos analizę, siekdama **2021 m.** pasiūlyti galimus bendro ar specialaus pobūdžio ir (arba) masto patobulinimus.

d) Vieninga muitinė

13) Stiprinti muitinių ir saugumo bei sienų valdymo institucijų bendradarbiavimą ir jų informacinių sistemų sinergiją

Būtina panaikinti muitinės informacinių sistemų ir kitų informacinių sistemų, skirtų ES išorės sienoms apsaugoti ir vidaus saugumui sustiprinti, neatitikimus. Bus siekiama kovoti su saugumo ir kita rizika pasienyje, kad tai būtų naudinga visiems piliečiams, remiant naujus bendradarbiavimo metodus ir lyginant duomenis, kad būtų užtikrinti nuoseklūs ir perspektyvūs įvairių kompetentingų institucijų veiksmai ir išvengta ataskaitų teikimo dubliavimosi.

Komisijos tarnybos jau kuria saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinių sistemų sąveikos sistemą. Komisijos suburta valstybių narių saugumo, sienų valdymo ir muitinės ekspertų grupė baigė išankstinį šių sistemų sąveikos su muitinės sistemomis vertinimą, susijusį su saugumo ir saugumo rizikos vertinimu. Jame visų pirma rekomenduojama susieti Šengeno informacinę sistemą (SIS) ir Europolo duomenis su Muitinės importo kontrolės sistema (ICS2) (ji bus diegiama trimis etapais 2021–2024 m.). Ekspertų teigimu, šių sistemų sąveika galėtų pagerinti saugumo rizikos valdymą. Atsižvelgdama į ekspertų rekomendaciją, Komisija paves atlikti galimybių studiją, kad būtų įvertintos šių trijų sistemų sąveikos galimybės ir susijusios finansinės, veiklos, techninės ir teisinės problemos, įskaitant duomenų apsaugos ir konfidencialumo klausimus. Taip pat reikėtų išnagrinėti muitinės elektroninių sistemų, išskyrus ICS2, ir saugumo bei sienų valdymo institucijų valdomų sistemų sinergiją.

2021–2024 m. veiksmai

- Iki **2021 m. pabaigos** užbaigti tyrimą dėl Šengeno informacinės sistemos ir Europolo duomenų sąveikos su Muitinės importo kontrolės sistema (ICS2) sukūrimo, numatant užbaigti visas sąsajas iki galutinio ICS2 įdiegimo (**2024 m.**)

14) Muitų sąjungos veiklos rezultatai

Komisija siekia įforminti savo metinės ir ketvirčio informacijos apie su muitine susijusius procesus rinkimo iš valstybių narių priemonę, vengdama dubliavimosi su pareigomis teikti ataskaitas kitose muitinei svarbiose politikos srityse. Kadangi šiuo metu muitų sąjungos veiklos rezultatų duomenys yra renkami savanorišku pagrindu, procesas turi tam tikrų trūkumų ir kyla abejonių dėl duomenų kokybės. Išsamesnių duomenų teikimas pagerintų lyginamąją analizę ir galiausiai skirtingų jurisdikcijų praktikos suderinimą; jis taip pat suteiktų svarbią apibendrintą informaciją, kuri padėtų stiprinti rizikos vertinimo analizės pajėgumus. Teisinė sistema galėtų padėti suvienodinti duomenų rinkimo praktiką nacionaliniu lygmeniu, tokiu būdu stiprinant pagrindinių veiklos rodiklių naudojimą

ir padedant vertinti muitų politikos sprendimų poveikį. Tačiau visų pirma reikia atidžiai apsvarstyti teisinės sistemos poreikį ir galimas alternatyvas.

2021 m. veiksmai

- Iki **2021 m. pabaigos** bus atliktas vertinimas, ar muitų sąjungai netrukdytų tai, kad nėra konkretaus teisinio pagrindo periodiškai teikti ataskaitas dėl muitų sąjungos veiklos rezultatų, kuris turėtų būti Sąjungos muitinės kodekso įgyvendinimo tarpinio vertinimo dalimi.

15) Geriau aprūpinti valstybes nares modernia ir patikima muitinio tikrinimo įranga

Komisija pasiūlė finansinę priemonę²⁰, kurios lėšomis būtų įsigyjama, prižiūrima ir atnaujinama atitinkama, moderniausia ir patikima muitinio tikrinimo įranga (pavyzdžiui, rentgeno aparatai, skeneriai, rankiniai prietaisai ir automatinio automobilių registracijos numerių atpažinimo ir laboratorinė įranga), pagal artimiausią daugiametę finansinę programą (DFP) (ji turėtų būti patvirtinta iki 2020 m. pabaigos).

Modernios ir patikimos muitinės kontrolės įrangos naudojimas padėtų šalinti trūkumus prekių įvežimo į muitų teritoriją ir (arba) išvežimo iš jos vietose, kurie yra žalingi ES finansinių interesų apsaugai, saugai ir saugumui, ir užtikrinti lygiavertį muitinį tikrinimą ateityje. Siūloma priemonė yra atsakas į dažnus daugelio valstybių narių raginimus suteikti finansinę paramą tokiai įrangai įsigyti. Todėl labai svarbu, kad Europos Parlamentas ir Taryba kuo greičiau pritartų Komisijos pasiūlymui sukurti muitinio tikrinimo įrangos finansavimo priemonę, kuria siekiama visose valstybėse narėse užtikrinti lygiavertčius muitinio tikrinimo rezultatus.

2021 m. veiksmai

- Jeigu finansinė priemonė bus priimta, Komisija ir valstybės narės **nuo 2021 m.** naudosis programa siekdamas užtikrinti lygiavertčius muitinio tikrinimo rezultatus.

16) Įdiegti ir gerinti bendradarbiavimo mechanizmus pagal programą „Muitinė“ (2021–2027 m. DFP)

Pagal kitą daugiametę finansinę programą (DFP), kuri turėtų būti patvirtinta ne vėliau kaip iki 2020 m. pabaigos, įgyvendinsimos programos „Muitinė“ tikslas²¹ yra remti muitų sąjungos veikimą ir modernizavimą, taip pat siekiant sustiprinti vidaus rinką. Programa siekiama sudaryti palankesnes sąlygas dalyvaujančių šalių, jų muitinių ir pareigūnų bendradarbiavimui. Labai svarbu, kad šis bendradarbiavimas būtų gerinamas ir stiprinamas.

Pastaraisiais metais valstybės narės vis labiau domisi intensyvesniu muitinių operatyviniu bendradarbiavimu geografiniu ar teminiu pagrindu sudarant ekspertų grupes, o tai yra viena iš programos priemonių. Atrodo, kad yra tikras noras ir poreikis išplėsti tokį operatyvį bendradarbiavimą, įtraukiant daugiau sričių, pavyzdžiui, elektroninę prekybą, ir daugiau dalyvaujančių šalių.

²⁰ COM(2018) 474 *final*, 2018 6 12.

²¹ COM(2018) 442 *final*, 2018 6 8.

Taip pat reikia stiprinti muitininkų profesijos reputaciją, siekiant pritraukti geriausias žmones dirbti muitinėje ir laikytis bendro požiūrio į mokymą, taip pat siekiant sumažinti išlaidas. Idėjos, į kurias reikėtų atsižvelgti šiuo atžvilgiu, galėtų apimti judumo programą, kurią įgyvendinant muitinės pareigūnai galėtų dirbti bet kurioje ES vietoje dėl kvalifikacijų savitarpio pripažinimo, ir bendro ES muitinės pareigūnų mokymo bei žmogiškųjų gebėjimų stiprinimo plėtojimą, bendradarbiaujant, kai tai pateisinama, su kitomis agentūromis, pavyzdžiui, CEPOL²².

Veiksmus pagal programą „Muitinė“ gali papildyti techninė parama valstybių narių muitinių administracijoms pagal 2021–2027 m. techninės paramos priemonę.

Veiksmi nuo 2021 m.

- Nuo **2021 m. (iki 2028 m.)** Komisija skatins valstybes nares kuo intensyviau naudotis operatyvinio bendradarbiavimo ir žmogiškųjų gebėjimų stiprinimo priemonėmis pagal programos „Muitinė“ priemones kuo įvairesnėse srityse.

17) Pažangesnis muitų sąjungos valdymas

Per pastaruosius keletą mėnesių, reaguodama į COVID-19 pandemiją, Komisija priėmė keletą teisėkūros procedūra priimamų aktų ir paskelbė teisės aktų aiškinimo gaires, kad padėtų muitinėms ir verslininkams krizės metu. Be to, būsimu Sąjungos muitinės kodekso vertinimu bus siekiama nustatyti, ar Kodeksas yra pakankamai lankstus, kad krizės metu būtų galima tvarkyti muitinės formalumus. Tačiau buvo siūlymų, kad reikia sprendimų, peržengiančių Kodekso ribas. Taip pat yra noro po prognozavimo projekto tęsti diskusijas susijusia tema – kaip užtikrinti, kad muitų sąjunga būtų geriau pasirengusi ateičiai.

Atsižvelgdama į šiuos pokyčius, Komisija siūlo pagal muitinės programą sudaryti valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų svarstymų grupę – ji apsvaustyti, kaip muitų sąjungą padaryti pažangesnę, gyvybingesnę, technologiškai perspektyvesnę ir atsparesnę krizėms. Svarstyti idėjos galėtų apimti būdus, kaip geriau prognozuoti ir numatyti problemas, greito reagavimo mechanizmus, pamokas, kurias galima išmokyti iš COVID-19 krizės, ir tyrimus, kaip geriausia užtikrinti, kad muitų sąjunga pasiektų savo tikslus.

Be to, gali būti, kad atėjo laikas apsvaustyti operatyvesnę muitinės veiklos sistemą. Atsižvelgiant į Sutartyje nustatytas tam tikrų įgaliojimų suteikimo agentūrai ribas, būtų galima įvertinti agentūros struktūros galimybę. Tuo tikslu Komisija tinkamu laiku pradės poveikio vertinimą, kad nustatytų, ar ES muitinės agentūra (nauja arba esamos agentūros dalis), kuriai suteikti atitinkami įgaliojimai, užtikrintų geresnį ir labiau suderintą operatyvinį muitinės reagavimą į krizes ir sudarytų sąlygas stebėti tendencijas ir modelius bei nustatyti silpnąsias vietas.

Be to, atliekant poveikio vertinimą bus siekiama nustatyti, ar įsteigus agentūrą būtų galima valdyti, saugoti, geriau plėtoti ir veiksmingai dalytis duomenų analize, kad visoms valstybėms narėms būtų galima padėti valdyti riziką ir kovoti su sukčiavimu, taip pat ar būtų galima padėti užtikrinti veiksmingo ir vienodo rizikos valdymo metodo taikymą visoje ES muitų teritorijoje. Atliekant vertinimą taip pat būtų nustatyta, ar muitinės elektroninių sistemų valdymas, plėtojimas ir priežiūra pagerėtų, jeigu už jas būtų atsakinga ES agentūra, nes taip būtų galima sumažinti išlaidas, kurias

²² Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūra.

patiria valstybės narės, šias sistemas finansuodamos atskirai. Komisija taip pat įvertintų, ar įsteigus agentūrą būtų galima užtikrinti oficialią valstybių narių bendradarbiavimo muitinio tikrinimo srityje ir greitojo reagavimo tarpvalstybinių ekspertų grupių struktūrą, iškilus poreikiui, padėti populiarinti muitininkų profesiją ir sumažinti mokymo išlaidas, valstybių narių patiriamas įgyvendinant judumo programas ir rengiant bendrus mokymus. Sprendžiant, ar agentūra yra geriausias pasirinkimas, reikėtų atidžiai apsvarstyti sinergiją ir galimą esamų teisėsaugos agentūrų veiklos dubliavimą.

2021–2023 m. veiksmai

- Valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų svarstymų apie prognozavimą ir krizių valdymą grupė bus sukurta **2021 m.** pradžioje.
- 2022 m. Komisija pradės poveikio vertinimą, kurio rezultatai numatyti iki **2023 m.**, siekdama nustatyti agentūros, kuri būtų atsakinga už daugelį muitinių bendradarbiavimo sričių, pranašumus ir trūkumus, kad nuspręstų, ar siūlyti tokią agentūrą pagal kitą daugiametę finansinę programą.

V. Išvada

Šiame veikslių plane numatyti plataus užmojo veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti nuoseklesnę ir tvirtesnę muitų sąjungą, reaguojant į keturias intervencijos sritis: rizikos valdymo, elektroninės prekybos, atitikties ir vieningos muitų sąjungos. Komisija parengė šį darbo planą laikotarpiui iki 2025 m., atsižvelgdama į valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų nuomonę, išsakytą per įvairias šiame komunikate aprašytas konsultacijas. Jis atitinka ilgalaikę muitų sąjungos viziją, nustatytą vykdant prognozavimo projektą, ir jame pripažįstamas COVID-19 krizės poveikis muitinėms ir ekonominės veiklos vykdytojams.

Pagrindinis šios veiklos tikslas bus papildomas ES duomenų analizės pajėgumų sluoksnis, siekiant padėti visoms valstybėms narėms atlikti rizikos analizę ir išplėsti tikrinimo veiksmingumą. Siekiama palengvinti ir stiprinti įvairius rizikos ir tikrinimo aspektus, kad būtų sustiprinta visa struktūra, sumažinti valstybių narių išlaidas ir dar labiau palengvinti teisėtą prekybą.

Būtina pabrėžti, kad kai kurių, nors ir ne visų, siūlomų veikslių dydį ir perspektyvumą nulems galutiniai derybų dėl kitos daugiametės finansinės programos rezultatai tiek administraciniu, tiek veiklos biudžeto atžvilgiu. Taip pat labai svarbu pažymėti, kad svarbus vaidmuo teks valstybėms narėms ir jos turės skirti būtinų išteklių nacionaliniu lygmeniu. Jeigu šios sąlygos nebus įvykdytos, visų šių veikslių plėtoti nebus įmanoma.

Komisija nori toliau diskutuoti su valstybėmis narėmis, kaip muitų sąjungą padaryti pažangesnę, gyvybingesnę ir atsparesnę krizėms. Vidutinės trukmės laikotarpiu Komisija ketina išnagrinėti idėją įsteigti muitinės agentūrą, kad muitų sąjungos valdymas būtų ekonomiškai efektyvesnis ir veiksmingesnis, būtų išvengta valstybių narių išlaidų dubliavimosi ir užtikrintas veiksmingesnis ir greitesnis reagavimas į krizes.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą susipažinti su šiuo veikslių planu.

PRIEDĖLIS. Veiksmų ir terminų sąrašas

2020 m.

1. Bendri analizės pajėgumai. Duomenų analizė, siekiant nustatyti tendencijas, naudojantis ES priežiūros duomenimis – vykdoma.
2. Muitinės vieno langelio aplinka. Pasiūlymas dėl teisės akto – 2020 m. IV ketv.
3. Reglamento 515/97 peržiūra dėl sukčiavimo muitų srityje – 2020 m. IV ketv.
4. Kinija. Tarptautinis bendradarbiavimas. Nauja strateginė bendradarbiavimo su Kinija programa – 2020 m. pabaiga.
5. Pradėti Sąjungos tarptautinio bendradarbiavimo muitų klausimais sistemos analizę – 2020 m. pabaiga.

2021 m.

1. Bendri analizės pajėgumai. Priežiūros duomenų naudojimas užtikrinant teisingą Sąjungos muitų tarifo įgyvendinimą.
2. Peržiūrėta rizikos valdymo strategija – 2021 m. II ketv.
3. Įvertinti poreikį atnaujinti Reglamentą 515/97, siekiant spręsti sukčiavimo muitų srityje problemas – 2021 m. I ketv.
4. AEO programa. Galimas pasiūlymas dėl teisės akto, siekiant nustatyti tikslesnius stebėsenos įpareigojimus – 2021 m. II–III ketv.
5. AEO programa. Atnaujintos gairės – 2021 m. II–III ketv.
6. Tarpinis Sąjungos muitinės kodekso vertinimas – 2021 m. IV ketv.
7. Rinkos priežiūros reglamentas. Įgyvendinimo aktai, skirti su muitine susijusiems aspektams – nuo 2021 m.
8. Lengvatiniai prekybos susitarimai. Stebėsenos gerinimas – nuo 2021 m.
9. Galimas tarptautinio bendradarbiavimo ir savitarpio administracinės pagalbos muitų srityje stiprinimas, remiantis analizės rezultatais – pradžia 2021 m.
10. Muitų sąjungos veiklos rezultatai. Teisinio pagrindo nebuvimo keliamų problemų analizė – 2021 m. pabaiga.
11. Bendra sankcijų sistema. Gairės – 2021 m. IV ketv.
12. Muitinio tikrinimo įranga. Darbas dėl įrangos finansavimo prasidės 2021 m.
13. Nauja muitinės programa. Tvirtesnis bendradarbiavimas prasidės 2021 m.
14. Pradėti e. prekybos poveikio muitų surinkimui ir (arba) vienodoms veiklos sąlygoms analizę.
15. Muitinių ir pasienio sistemų sąveikumo tyrimas – 2021 m. pabaiga.
16. Svarstymų grupė prognozavimo ir krizių valdymo klausimais bus sukurta 2021 m. pradžioje.

2022 m.

1. Muitinių prieiga prie „Eurofisc“ mokesčių duomenų centro.
2. Bendra sankcijų sistema – svarstymai dėl teisės aktų.

2023 m.

1. Bendri analizės pajėgumai. Pradėti derinti priežiūros duomenis su kitų naujų ir esamų elektroninių sistemų duomenimis; ICS2 pašto, skubių siuntų ir krovinių oro vežėjų išankstinių pakrovimo ir atvykimo duomenų analizė.
2. Elektroninės prekybos platformų pareigos muitinei. Pasiūlymas dėl ataskaitų teikimo – 2023 m. I ketv.
3. Muitinės agentūra. Poveikio vertinimo atlikimas.

2024 m.

1. Bendri analizės pajėgumai. ICS2 jūrų, kelių ir oro transporto bendrovių ir logistikos paslaugų teikėjų išankstinių pakrovimo ir atvykimo duomenų analizė.
2. Bendradarbiavimas ir sąveika su saugumo ir sienų valdymo institucijomis – sąsajų kūrimo terminai (suderinti su galutiniu ICS2 įdiegimu).
3. Muitinių prieiga prie PVM mokėjimo duomenų.

2025 m.

1. Nauja rinkos priežiūros sistemos (ICSMS) ir ES muitinės vieno langelio aplinkos sąsaja.